

Utlåtande 2012:44 RI (Dnr 325-307/2011)

Avskaffande av vårdnadsbidraget - fattigdomsfällan för kvinnor i förorter

Motion (2011:8) av Ann-Margarethe Livh (V)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motion (2011:8) av Ann-Margarethe Livh (V) om ”Avskaffande av vårdnadsbidraget – fattigdomsfällan för kvinnor i förorter” avslås.

Föredragande borgarrådet Sten Nordin anför följande.

Ärendet

Ann-Margarethe Livh (V) framför i en motion (2011:8) att regeringens utvärdering av vårdnadsbidraget visar att det är ett stort misslyckande i så gott som alla kommuner där det införts och föreslår därför att vårdnadsbidraget ska avskaffas i Stockholm.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd för yttrande.

Stadsledningskontoret anser att vårdnadsbidraget har ökat valfriheten och flexibiliteten för föräldrar med möjlighet till olika kombinationer av arbete, förskoleverksamhet och tid för barnet. Vårdnadsbidraget utgör ett komplement till förskoleverksamheten för de föräldrar som så önskar. Vårdnadsbidrag gäll-

er för de barn som fyllt ett år men ännu inte fyllt tre år. I Stockholms stad finns möjligheten till både helt och halvt vårdnadsbidrag där barnen har möjlighet att gå i förskolan upp till 25 timmar i veckan. Stadsledningskontoret anser att det bör vara upp till föräldrarna att själva bestämma vad som är bäst för deras barn.

Socialnämnden anser att det finns olika uppfattningar om vad som är bäst för barn under tre år. Vissa föräldrar anser att barnen ännu inte är mogna att vistas i barngrupper av den storlek som förskolan erbjuder. Andra föräldrar menar att barnen redan från tidig ålder stimuleras av samvaron med andra barn i förskolan. Socialnämnden anser att föräldrar i Stockholm måste anses vara kompetenta att göra detta val själva.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd anser att vårdnadsbidragen bidrar till att nämnden vissa månader kan hålla barnomsorgsgarantin. Den högsta andelen vårdnadsbidrag tas ut på försommaren. Det sammanfaller med den period då det är svårast att erbjuda förskoleplats. De flesta platserna finns när barn flyttas över till skolan i augusti. Stadsdelsnämnden har svårt att bedöma om vårdnadsbidragen hjälper eller stjälper kvinnornas situation då det rör sig om få familjer.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd menar att förhållandevis få barn i Spånga-Tensta stadsdel har vårdnadshavare som nyttjar rätten till vårdnadsbidrag. Dock kan stadsdelsnämnden konstatera att vårdnadshavare i Tensta i högre grad nyttjar vårdnadsbidraget för barn i åldern 1-3 år i jämförelse med vårdnadshavare i Spånga. Många barn boende i Tensta har ett annat modersmål än svenska.

Södermalms stadsdelsnämnd menar att andelen sökande är relativt jämn över tiden som vårdnadsbidraget har funnits. Stadsdelsnämnden framhåller att vårdnadsbidraget kan utgöra en möjlighet för familjer som vill förlänga sin föräldraledighet i väntan på förskoleplats och/eller ett alternativ till förskola.

Mina synpunkter

Vårdnadsbidraget går att söka för de barn som har fyllt ett år, men ännu inte fyllt tre år. Vårdnadsbidragen infördes den 1 juli 2008, och föräldrarna kan välja om de vill ha helt eller halvt vårdnadsbidrag.

Vi har i dag en väldigt god kvalitet i förskolan och annan barnomsorg i Stockholms stad. I den senaste brukarundersökningen kan man bland annat utläsa att ca 85 procent av föräldrarna lämnar ett positivt helhetsomdöme om verksamheten i förskolan.

Uppfattningen om vad som är det bästa för barn mellan ett och tre års ålder varierar från person till person. Besluten om vad som är det bästa för ens egna barn ska tas av föräldrarna och ingen annan. För några föräldrar är vårdnadsbidraget en möjlighet att kombinera arbete, förskoleverksamhet och tid för barnen under barnets första levnadsår.

Större valfrihet är i sig något positivt, och vårdnadsbidraget innebär ytterligare ett alternativ för föräldrar med barn mellan ett och tre år som ska planera hur de vill att barnens tillvaro ska se ut de första åren i livet.

Under 2010 var det cirka 400 föräldrar som nyttjade vårdnadsbidraget på deltid i Stockholms stad. Totalt fick 1 511 personer vårdnadsbidrag i någon utsträckning. Stadsledningskontoret har inga uppgifter på i vilken utsträckning det är kvinnor eller män som är hemmavarande då slutsatsen om att fler kvinnor nyttjar vårdnadsbidraget inte kan tolkas endast utifrån namnet på ansökan. Här bör vi dock kunna utgå från kunskapen om hur föräldraförsäkringen fördelas mellan kvinnor och män.

Jag instämmer i stadsledningskontorets tveksamma ställning till att ett avskaffat vårdnadsbidrag skulle minska problematiken med att få ett arbete och egen försörjning för den som saknar utbildning och arbetslivserfarenhet. Vårdnadsbidraget räknas som inkomst vid bedömning om rätten till försörjningsstöd och bostadsbidrag.

Vi måste kunna utgå från att föräldrar besitter den högsta kunskapen och kompetensen att fatta beslut om barnens bästa. Vårdnadsbidraget är i denna fråga ett hjälpmedel för föräldrarna.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2011:8) av Ann-Margarethe Livh (V)

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Roger Mogert* och *Tomas Rudin* (båda S) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att

1. tillstyrka motionen
2. därutöver anföra

Vårdnadsbidraget leder till att det blir svårare för kvinnor, inte minst kvinnor med utländsk bakgrund, att etablera sig på arbetsmarknaden. För barn med annat modersmål försvårar det också för möjligheten att lära sig svenska. Vårdnadsbidraget skapar därmed problem för såväl den vuxne som för barnet. Det finns givetvis föräldrar som har en sådan stark ställning att vårdnadsbidrag är ett frivilligt val, och ingenting man är tvungen att använda av ekonomiska skäl, och det är givetvis upp till föräldrarna att själva välja hur man vill lösa sin barnomsorg. Precis som på arbetsmarknaden och i andra delar av samhället är det dock inte rimligt att staden subventionerar alla typer av val som den enskilde gör.

Reservation anfördes av borgarrådet *Daniel Helldén* (MP) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. i huvudsak bifalla motionen
2. säga följande

Vårdnadsbidraget bör avskaffas i Stockholm, främst på grund av att det har negativa konsekvenser ur jämställdhetsperspektiv. Det är dock angeläget att fler ska kunna välja att umgås mer med sina små, och andra lösningar än vårdnadsbidraget finns på förslag idag.

På riksnivå driver Miljöpartiet förslaget om *barntid*, som en ny reform i föräldraförsäkringen. *Barntid* innebär en möjlighet för småbarnsföräldrar att gå ned till 75 procent arbetstid mot en ersättning som täcker upp en del av inkomstbortfallet. Till skillnad mot vårdnadsbidraget är denna reform statligt finansierad och pensionsgrundande. *Barntid* är en modernare lösning som gör att människor kan ha mer tid med sina barn, utan att tappa kontakten med arbetsmarknaden på samma sätt som man riskerar att göra vid hemmavarande med vårdnadsbidrag.

Andra exempel på Miljöpartiets arbete med mer jämställda lösningar för att kunna vara hemma med sina små barn är familjedaghem och tvåfamiljssystem.

I ett barnvänligt samhälle ses barn inte som "en fälla" eller ett problem.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2011:8) av Ann-Margarethe Livh (V) om ”Avskaffande av vårdnadsbidraget – fattigdomsfällan för kvinnor i förorter” avslås.

Stockholm den 21 mars 2012

På kommunstyrelsens vägnar:
ANN-KATRIN ÅSLUND

Sten Nordin

Kerstin Tillkvist

Reservation anfördes av *Karin Wanngård, Roger Mogert* och *Tomas Rudin* (alla S) med hänvisning till reservationen av (S) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Åsa Jernberg* och *Sara Pettigrew* (båda MP) med hänvisning till reservationen av (MP) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Karin Rågsjö* (V) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2011:8) av Ann-Margarethe Livh (V) om ”Avskaffande av vårdnadsbidraget – fattigdomsfällan för kvinnor i förorter” bifalles.
2. Därutöver vill jag framföra följande.

Tyvär är 8 mars bara en dag om året. Dagen då alla talar sig varma för kvinnors ekonomiska oberoende skulle behöva infalla varje gång vårdnadsbidraget debatteras. Att kvinnors lägre sysselsättning och lägre deltagande i arbetskraften inte är ett problem för finansborgarrådet förvånar, eftersom han i andra sammanhang talar om att alla ska arbeta och försörja sig själv.

I Norge har forskningen visat att vårdnadsbidraget ledde till att kvinnor var hemma en längre tid och efter några år hade fått sämre förankring på arbetsmarknaden och färre antal arbetade timmar. Den allvarligaste risken med vårdnadsbidraget är just att kvinnor med svag position på arbetsmarknaden gör ett val som ytterligare försämrar möjligheten att få arbete. Risken är också stor att barnen får sämre språkkunskaper om de inte går i förskola.

Nationell statistik från AKKA-utredningen (SOU 2012:9) visar att 113 kommuner i Sverige hade infört vårdnadsbidrag år 2010. Totalt beviljades bidraget till över 6 000 personer, varav drygt 90 procent var kvinnor. Personer med utländsk bakgrund var

överrepresenterade (35 procent), jämfört med att föräldrar med utländsk bakgrund var 26 procent av alla föräldrar i Sverige med barn mellan ett och tre år 2010.

Jag är också förvånad över att staden inte har bemödat sig om att ta fram könsbaserad statistik för hur vårdnadsbidraget tas ut. Det visar tydligt behovet av jämställdhetsintegrering. Att finansborgarrådet inte tror att ett avskaffat vårdnadsbidrag skulle minska problemen med arbete och egen försörjning för de som saknar utbildning och erfarenhet är häpnadsväckande.

Vårdnadsbidraget är såldes enligt nationell statistik vanligare bland kvinnor och personer med utländsk bakgrund. Dessa kvinnor har generellt svårare att komma in på arbetsmarknaden än män med samma bakgrund och skillnaderna har också ökat. Kvinnorna vill arbeta men det finns många hinder. Min bedömning är att staden förutom att ta bort vårdnadsbidraget till exempel borde informera mera om fördelarna med förskolan i områden med lägre inskrivning. Det krävs också att kvinnor får lika bra arbetsmarknadsinsatser som män.

ÄRENDET

Ann-Margarethe Livh (V) framför i en motion (2011:8) att regeringens utvärdering av vårdnadsbidraget visar att det är ett stort misslyckande i så gott som alla kommuner där det införts. Enligt motionären var 90 procent av de som tog ut vårdnadsbidraget kvinnor. I Stockholms stad utnyttjas vårdnadsbidraget av uppskattningsvis 1 500 personer. Enligt statistik från kommunfullmäktiges utredningstjänst och USK anser motionären att det går att se att desto högre medelinkomst en vårdnadshavare har desto färre är det som utnyttjar vårdnadsbidraget.

Motionären anser att barnen sviks när de går miste om en förskoleplats. Många av dessa barn lever enligt motionären i familjer med annat modersmål. Motionären föreslår att kommunfullmäktige omedelbart avskaffar vårdnadsbidraget med hänvisning till de negativa konsekvenserna ur såväl barnperspektiv som genusperspektiv.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd för yttrande.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 7 juni 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Vårdnadsbidraget infördes 1 juli 2008 i Stockholms stad och har ökat valfriheten och flexibiliteten för föräldrar med möjlighet till olika kombinationer av arbete, förskoleverksamhet och tid för barnet. Vårdnadsbidraget utgör ett komplement till förskoleverksamheten för de föräldrar som så önskar. Vårdnadsbidrag gäller för de barn som fyllt ett år men ännu inte fyllt tre år. I Stockholms stad finns möjligheten till både helt och halvt vårdnadsbidrag där barnen har möjlighet att gå i förskolan upp till 25 timmar i veckan.

Det finns olika uppfattningar om vad som är bäst för barn under tre år. Vissa föräldrar anser att barnen ännu inte är mogna att vistas i större barngrupper. Andra anser att det bästa för barnen är att redan från tidig ålder delta i förskoleverksamheten. Stadsledningskontoret anser att det bör vara upp till föräldrarna att själva bestämma vad som är bäst för deras barn. Stockholms stad har genom möjligheten till halvt vårdnadsbidrag möjliggjort för barnen att delta i förskolans pedagogiska verksamhet under

25 timmar i veckan. Under 2010 var det cirka 400 vårdnadshavare som utnyttjade den möjligheten. Genom införandet av allmän förskola från tre års ålder ges samtliga barn möjlighet att delta i förskolans pedagogiska verksamhet. Det bör i sammanhanget poängteras att vårdnadsbidraget avser barn upp till tre års ålder, vilket innebär att de barn som inte deltar i förskoleverksamheten med anledning av vårdnadsbidraget har möjlighet att göra det mellan tre till fem års ålder.

Stadsledningskontoret har ingen statistik i vilken mån det är kvinnor eller män som tagit ut vårdnadsbidrag. Vilken förälder som står på ansökan innebär i praktiken inte att det måste vara samma förälder som är hemma med barnet eller om man löst barnomsorgen på något annat sätt.

Stadsledningskontoret är tveksamt till om avskaffandet av vårdnadsbidraget skulle minska problemen med att få arbete och egen försörjning för den som saknar utbildning och arbetslivserfarenhet. Det är viktigt att poängtera att vårdnadsbidraget räknas som inkomst vid bedömning av rätten till försörjningsstöd och bostadsbidrag.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 maj 2011 att

1. Socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Socialnämnden överlämnar ärendet till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Roger Mogert m.fl. (S) och tjänstgörande ersättaren Jackie Nylander (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Ann-Katrin Åslund (FP), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Stefan Nilsson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 3 maj 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Många ser vårdnadsbidraget som ett ytterligare sätt att öka valfriheten för föräldrar medan andra i likhet med Ann-Margarethe Livh (V) menar att barn som är hemma med någon av sina föräldrar får mindre stimulans än andra förskolebarn i samma ålder och att den förälder som är hemma – oftast kvinnan i familjen – riskerar att hamna i ett utanförskap i samhället genom lång frånvaro från arbetsmarknaden.

Valfrihet har sedan många år införts inom allt fler områden i samhället. Från ett samhälle där det fanns en leverantör av el och tele, där man tilldelades skola för sina barn och var hänvisad till en bestämd vårdcentral, har det successivt införts allt fler

möjligheter att välja tjänster, skola och husläkare m.m. Vårnadsbidraget är ytterligare ett alternativ att välja mellan för föräldrar med barn mellan ett och tre år som ska planera hur de vill att barnens tillvaro ska se ut de första åren i livet.

Det finns olika uppfattning om vad som är bäst för barn under tre år. Vissa föräldrar anser att barnen ännu inte är mogna att vistas i barngrupper av den storlek som förskolan erbjuder. Andra föräldrar menar att barnen redan från tidig ålder stimuleras av samvaron med andra barn i förskolan. Förvaltningen anser att föräldrar i Stockholm måste anses vara kompetenta att göra detta val själva. Vårnadsbidraget är en del av det valfrihetssamhälle vi lever i och där vi måste skaffa underlag för våra beslut.

Förvaltningen är tveksam till om avskaffande av vårnadsbidraget skulle minska problemen med att få arbete och egen försörjning för den som saknar utbildning och arbetslivserfarenhet. Det är viktigt att det finns möjligheter till såväl svenskundervisning för de som saknar tillräckliga kunskaper i svenska som till annan utbildning för de som behöver skaffa eller komplettera sin utbildning för att kunna få ett arbete. Det finns ingen motsättning i att under en period få vårnadsbidrag och att senare kunna skaffa erforderlig kompetens för att få ett arbete om samhället tillhandahåller dessa möjligheter.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 16 maj 2011 att överlämna detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av ordförande Billy Östh m.fl. (M), ledamot Daniel Forslund (FP) med instämmande av ersättare Simon Lundberg (C), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av ledamot Annika Johansson m.fl. (S) och ledamot Tina Kratz (V), *bilaga 1*.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 21 mars 2011 har i huvudsak följande lydelse.

I Skarpnäcks stadsdelsförvaltning är det c:a 25 - 30 familjer som uppbär vårnadsbidrag varje månad. Det är övervägande kvinnor som får vårnadsbidrag. De flesta vårnadsbidrag söks av boende i Skarpnäcks gård och Bagarmossen som är mer socioekonomiskt belastade områden inom Skarpnäcks stadsdelsområde. De flesta som tar ut vårnadsbidrag gör det i sex månader upp till ett år. Vårnadsbidragen bidrar till att förvaltningen vissa månader kan hålla barnomsorgsgarantin. Den högsta andelen vårnadsbidrag tas ut på försommaren. Det sammanfaller med den period då det är svårast att erbjuda förskoleplats. De flesta platserna finns när barn flyttas över till skolan i augusti. Förvaltningen har svårt att bedöma om vårnadsbidragen hjälper eller stjälper

kvinnornas situation då det rör sig om få familjer.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 19 maj 2011 att lämna svar på remissen i enlighet med tjänsteutlåtandet.

Reservation anfördes av vice ordföranden Ornina Younan m.fl. (S) och ledamoten Jonas Ljungstedt (V), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av ledamoten Awad Hersi m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 17 april 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Förhållandevis få barn i Spånga-Tensta stadsdel har vårdnadshavare som nyttjar rätten till vårdnadsbidrag. Dock kan förvaltningen konstatera att vårdnadshavare i Tensta i högre grad nyttjar vårdnadsbidraget för barn i åldern 1-3 år i jämförelse med vårdnadshavare i Spånga. Många barn boende i Tensta har ett annat modersmål än svenska.

Utifrån aktuell forskning är det en av fler viktiga faktorer att barn i tidig ålder har en god förankring i sitt eget modersmål samt tar del av det svenska språket. I förskolorna arbetar pedagogerna utifrån ett språkmedvetet förhållningssätt utifrån Lpfö98¹, för att lägga grund för barnens livslånga lärande. Förskolan ska medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att både utveckla det svenska språket och sitt modersmål.

Förvaltningens målsättning är att nå så många vårdnadshavare som möjligt i stadsdelen för att informera om förskolans uppdrag.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 maj 2011 att godkänna förvaltningens svar på remissen.

Reservation anfördes av Gunnar Ågren (V) och Anders Göransson m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Else Lundin m.fl. (MP), *bilaga 1*.

---

¹ Lpfö98 – Läroplan för förskolan 1998

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 april 2011 har i huvudsak följande lydelse.

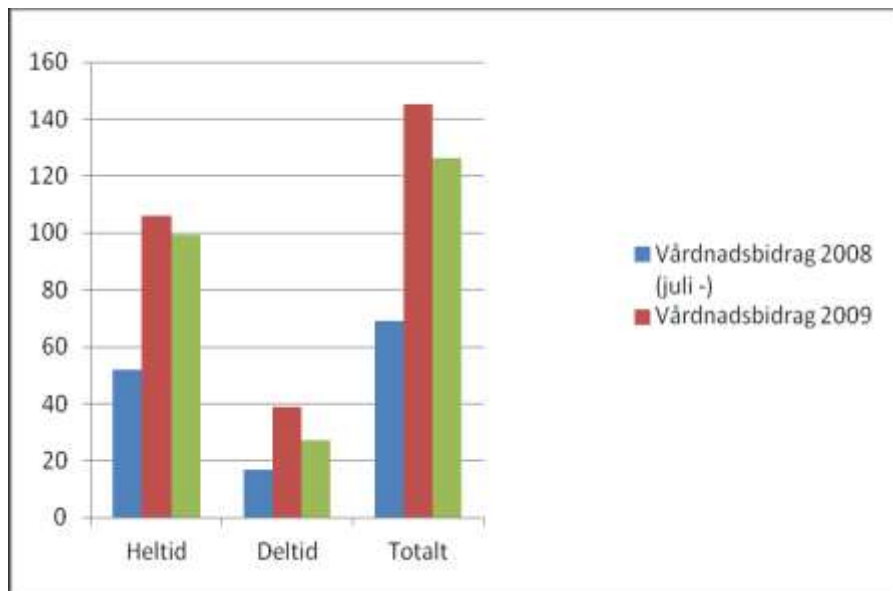
Södermalms stadsdelsförvaltning kan konstatera att sammanlagt 340 personer har beviljats vårdnadsbidrag i stadsdelsområdet sedan det infördes i juli år 2008. Av dessa har 257 valt vårdnadsbidrag på heltid och 83 på deltid.

Vårdnadsbidraget infördes i juli 2008 och under resen av året beviljades 52 familjer vårdnadsbidrag på heltid och 17 på deltid. Under 2009 beviljades 106 familjer vårdnadsbidrag på heltid och 39 på deltid och under 2010 beviljades 99 familjer på heltid och 27 på deltid.

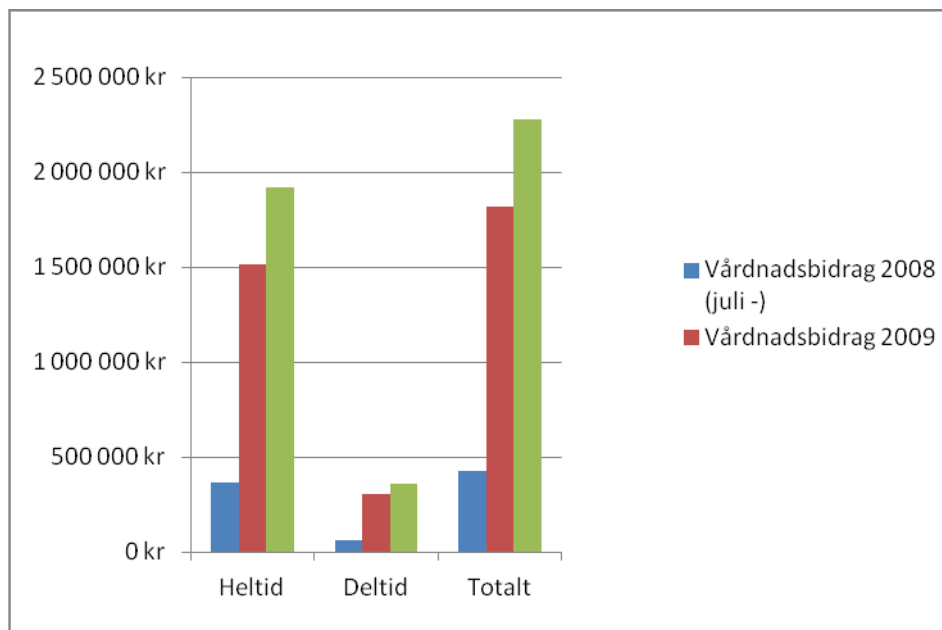
Kostnaden för vårdnadsbidragen har uppgått till cirka 4,5 mnkr sammanlagt under tiden 2008-2010, varav cirka 429 tkr för 2008, cirka 1,8 mnkr för 2009 och drygt 2,2 mnkr för år 2010. Att kostnaden är högre år 2010 jämfört med år 2009 trots färre beviljade vårdnadsbidrag beror på att de sökande beviljats vårdnadsbidrag för längre tid.

Fördelningen av beviljade vårdnadsbidrag och kostnaden mellan åren 2008-2010 visas i följande två diagram.

Fördelningen av beviljade vårdnadsbidrag mellan 2008 och 2010

Fördelningen av kostnaden mellan åren 2008 – 2010

Förvaltningen kan inte dra några övriga slutsatser av de uppgifter som finns. Vid de kontakter som handläggaren har haft med familjer som söker vårdnadsbidrag har det kommit fram att de söker vårdnadsbidrag för att komplettera föräldraledigheten i väntan på förskoleplats, särskilt under våren, då efterfrågan är som störst. Antalet ansökningar minskar under perioden oktober – december.

I stadsdelsområdet bor det relativt få familjer med utländsk bakgrund. Enligt statistik från Utrednings- och statistikkontoret (USK) har stadsdelsområdet 503 barn i åldern 1-5 år med utländsk bakgrund eller två utrikes födda föräldrar, vilket betyder cirka 8 % av alla barn i området. Andelen invånare i med utländsk bakgrund eller två utrikes födda föräldrar är drygt 20 000 vilket betyder cirka 17 % av den totala folkmängden i området. Det framgår inte av det underlag som förvaltningen har hur många av de som sökt vårdnadsbidrag som har utländsk bakgrund.

Andelen sökande är relativt jämn över tiden som vårdnadsbidraget har funnits.

Förvaltningen framhåller att vårdnadsbidraget kan utgöra en möjlighet för familjer som vill förlänga sin föräldraledighet i väntan på förskoleplats och/eller ett alternativ till förskola.

RESERVATIONER M.M.

Socialnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Roger Mogert m.fl. (S) och tjänstgörande ersättaren Jackie Nylander (V) enligt följande.

1. Socialnämnden bifaller motionen.
2. Därutöver framförs följande.

Vi anser att socialnämnden ska bifalla motionen. Vårnadsbidraget är ett stort misslyckande och det är ingen tvekan om att det är en fattigdomsfälla för kvinnor i förorten. Internationell forskning visar att vårnadsbidraget leder till ökade klass- och etnicitetsskillnader förutom ökade könsskillnader. Över 90 procent av de som tar ut vårnadsbidrag är kvinnor, kvinnor som dessutom blir isolerade i sina hem tillsammans med sina barn. Någon valfrihetsreform är det långt ifrån. Vårnadsbidraget måste avskaffas så fort som möjligt.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Ann-Katrin Åslund (FP) enligt följande.

I Stockholm utnyttjas vårnadsbidraget av få föräldrar även i de områden som motionären pekar ut. I Spånga-Tensta finns ca 3 700 förskolebarn i åldern 1-5 år. Det genomsnittliga antalet vårnadsbidrag per månad är 98 varav 90 i Tensta och 8 i Spånga. Det är viktigt att berörda föräldrar informeras om de öppna förskolornas verksamhet samt att tydlig information om att alla 3-åringar har rätt att gå i avgiftsfri allmän förskola 3 timmar per dag finns tillgänglig och marknadsförs.

I förskolorna arbetar pedagogerna genom ett språkmedvetet förhållningssätt utifrån stadens förskoleplan och Läroplan för förskolan. Detta för att lägga grunden för det livslånga lärandet. Förskolan ska medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att både utveckla det egna språket och sitt modersmål. Därför är det av stor vikt att föräldrarna har fått god information om förskolans uppdrag innan de tar ställning.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Stefan Nilsson m.fl. (MP) enligt följande.

Miljöpartiet de gröna vill att fler ska kunna välja att umgås mer med sina små, och andra lösningar än vårnadsbidraget finns på förslag idag.

På riksnivå driver vi gröna nu förslaget om *barntid* vilket innebär en möjlighet för småbarnsföräldrar att gå ned till 75 procent arbetstid mot en ersättning på 2 500 kr per månad. Till skillnad mot vårdnadsbidraget är denna reform statligt finansierad och pensionsgrundande. Barntid är en modernare lösning som gör att människor kan ha mer tid med sina barn, utan att tappa kontakten med arbetsmarknaden på samma sätt som man riskerar att göra vid hemmavarande med vårdnadsbidrag, för dem som innan bidraget är heltidsanställda.

Ett annat exempel på Miljöpartiets arbete med mer jämställda lösningar för att kunna vara hemma med sina små barn är flerbarnssystem, som fungerade väl i början av 1990-talet.

I ett barnvänligt samhälle ses barn inte som ”en fälla” eller ett problem.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av ordförande Billy Östh m.fl. (M), ledamot Daniel Forslund (FP) med instämmande av ersättare Simon Lundberg (C) enligt följande.

Vårdnadsbidraget och jämställdhetsbonusen i föräldraförsäkringen är exempel på centrala komponenter i den mångsidiga familjepolitik som genomförts av Alliansen. Målsättningen är att ge föräldrarna själva möjlighet att bestämma hur man vill ha sin barnomsorg utformad, och garantera att det finns ett brett utbud av olika barnomsorgsformer som passar alla typer av familjer.

Det är en självklarhet att fortlöpande följa och utvärdera effekterna av dessa nya möjligheter inom familjepolitiken. Precis som inom andra reformer som genomförs inom vård- och omsorgssektorn arbetar Alliansen intensivt med att säkerställa att vi kan erbjuda de möjligheter till barnomsorg och trygghetssystem som moderna familjer kräver. Detta innefattar självfallet att även de socioekonomiska och jämställdhetspolitiska aspekter som motionen lyfter fram ska utvärderas noggrant.

Särskilt uttalande gjordes av ledamot Annika Johansson m.fl. (S) och ledamot Tina Kratz (V) enligt följande.

Vårdnadsbidraget har sedan det infördes fungerat som ett hinder för kvinnors deltagande i arbetslivet och tas i regel ut av kvinnor i fattiga områden med annan etnisk bakgrund än svensk. Skarpnäck följer också detta mönster då det främst är kvinnor som erhåller bidraget i stadsdelen och ca 60 % av dem har invandrarbakgrund. Förvaltningens tjänsteutlåtande tar ej ställning till huruvida detta är hjälpande eller stjälpande för kvinnors situation då det i Skarpnäck rör förhållandevis få familjer (ca 25-30 st), vårdnadsbidraget lyfts även fram som hjälpande för förvaltningen då detta bidrar till att hålla barnomsorgsgarantin. Vi anser att vårdnadsbidraget är en kvinno- såväl som fattigdomsfälla vilket styrks av förvaltningens redogörelse då det främst tas ut i

områden som är socioekonomiskt svaga såsom Skarpnäcks gård och Bagarmossen. Vårdnadsbidraget hindrar även barn i socioekonomiskt svaga områden att få tillgång till såväl språk som annan pedagogisk träning som förskolorna erbjuder vilket vi ej vill medverka till.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Ornina Younan m.fl. (S) och ledamoten Jonas Ljungstedt (V) enligt följande.

”Förslag till beslut

- Att Stadsdelsnämnden tillstyrker motionen
- Att därutöver anföra följande

Vårdnadsbidraget är en fattigdomsfälla, för kvinnor och för kvinnor i förorterna. Dessa kvinnor hamnar efter i både utbildning och arbete. De kommer inte ut i arbetslivet och blir inte integrerade i samhället, utan de blir fast i hemmet.

Svenska språket är inget som de får gratis, utan de kommer att fortsätta att endast tala sitt hemspråk med varandra och barnen. Barnen får inte heller det naturliga steget till att prata svenska, likväl som sitt hemspråk.

Vi i Sverige är väl ändå för att kvinnor från olika delar i världen skall ha rätt att gå ifrån sin bostad till ett arbete utanför hemmet, och som ett steg i rätt riktning för integrationen.

Frågor som vi ställer oss är, vad händer när barnen växt upp och vårdnadsbidraget upphör? Hamnar dessa kvinnor inom försörjningsstöd? Är det att tänka långsiktigt och för barnens bästa?

Att förvaltningen anser att det är förhållandevis få barn i Spånga-Tensta stadsdel nyttjar vårdnadsbidraget är oroande. Att forskningen pekar på att om man är god förankrad i sitt eget modersmål så har man lättare att lära sig fler språk anser vi är positivt och bör öppna upp för de kommunala förskolorna att anställa hemspråklärare som en del av lärarlagen/personalgruppen.

Vårdnadsbidraget har negativa effekter ur jämställdhetssynpunkt i alla delar av Stockholm. De resurser som idag satsas på kommunalt vårdnadsbidrag bör istället användas till att höja kvalitén i barnomsorgen.”

Reservation anfördes av ledamoten Awad Hersi m.fl. (MP) enligt följande.

”Förslag till beslut

Vi tackar för förvaltningens svar, och konstaterar samtidigt att faktainnehåller i yttrandet styrker motionärens tes att vårdnadsbidraget är en fattigdomsfälla för kvinnor i förorter. Det finns också andra viktiga skäl för avskaffandet för vårdnadsbidraget och

de är barnperspektivet– till exempel att barnen får möjlighet till att utveckla sina språkliga färdigheter i tidig ålder samt ambitionen om ökad jämställdhet i samhället.

Vi yrkar därför att till yttrandet läggs ett bifall till motionärens förslags att-sats:

att kommunfullmäktige omedelbart avskaffar vårdnadsbidraget, med hänvisning till de negativa konsekvenserna såväl ur barnperspektiv som ur genusperspektiv.”

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Gunnar Ågren (V) och Anders Göransson m.fl. (S) enligt följande.

1. Stadsdelsnämnden tillstyrker motionen
2. Beslutet justeras omedelbart

Vårdnadsbidraget har negativa effekter ur jämställdhetssynpunkt i alla delar av Stockholm. De resurser som idag satsas på kommunalt vårdnadsbidrag bör istället användas till att höja kvalitén i barnomsorgen.

Särskilt uttalande gjordes av Else Lundin m.fl. (MP) enligt följande.

I samband med motion om vårdnadsbidrag vill Miljöpartiet anföra vikten av att i stället för vårdnadsbidrag vars effekt är allt annat än önskvärd införa en modell med så kallad Barntid.

Miljöpartiet vill se Barntid som en ny reform i föräldraförsäkringen. Den ger möjlighet för fler föräldrar att kunna förkorta sin arbetstid medan barnen är små genom att ge en ekonomisk pensionsgrundande ersättning som täcker upp en del av inkomstbortfallet. Reformen ger fler möjlighet att minska sin arbetstid för att vara med sina barn utan att förlora kontakten med arbetsmarknaden.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

Bilaga 2

2011:8

2011:8 Motion av Ann-Margarethe Livh (V) om avskaffande av vårdnadsbidraget - fattigdomsfällan för kvinnor i förorter

Dnr 325-307/2011

Regeringens utvärdering av vårdnadsbidraget visar att det är ett stort misslyckande i så gott som alla kommuner där det har införts. Ytterst få föräldrar har valt att utnyttja bidraget, vilket inte är märkligt. I ett modernt samhälle är det självklart att båda föräldrarna ska kunna vara självförsörjande och ingen kan vara självförsörjande på ett bidrag på 3000 kronor i månaden. Dessutom var över 90 procent av de som tog ut bidraget kvinnor, vilket ökar ojämställdheten. Stockholm är en segregerad stad. Utnyttjandet av vårdnadsbidraget visar på ett skrämmande sätt var i staden människor, det vill säga kvinnor, inte verkar ha något annat val än att försöka överleva på vårdnadsbidraget. Införandet av bidraget har inte blivit en valfrihetsreform utan en fattigdomsfälla för många kvinnor. När vårdnadsbidraget tas ut i välbärgade områden används det kortare tider och blir istället ”grädde på moset”.

I Stockholms stad utnyttjas vårdnadsbidraget av uppskattningsvis 1500 personer, varav de flesta är kvinnor i stadsdelar med låg medelinkomst. Någon säker uppgift har inte gått att få fram eftersom det saknas ett enhetligt system för inrapportering. Enligt statistik från kommunens utredningstjänst och USK kan man ändå se ett klart samband mellan stadsdelsområden med ungefär lika många förskolebarn. Ju högre medelinkomst ju färre vårdnadsbidrag. Ju högre arbetslöshet ju fler vårdnadsbidrag. På Östermalm och Kungsholmen har till exempel bara omkring 45-50 föräldrar tagit ut vårdnadsbidrag jämfört med omkring 170-180 i Spånga-Tensta och Rinkeby-Kista.

Internationell forskning visar att vårdnadsbidrag leder till ökade klass- och etnicitetsskillnader förutom ökade könsskillnader. Det är inte rimligt att vårdnadsbidraget blir ett alternativ för fattiga kvinnor som inte ser någon annan

möjlighet till försörjning, vilket siffrorna tydligt visat att det blivit. Samhället sviker barn som går miste om en förskoleplats på grund av att mammorna utnyttjar vårdnadsbidraget på heltid. Många av dessa barn lever i familjer med ett annat modersmål än svenska. Det är inte att se till barnets bästa när dessa barn inte får tillgång till den pedagogiska språkträning som förskolan ger och som är så viktig inför skolstart. Många kvinnor som bor i områden med hög arbetslöshet förlänger sin frånvaro på arbetsmarknaden med minst två år genom att ta ut vårdnadsbidraget. Det är inte att förbättra kvinnors möjlighet till egen försörjning.

Jag föreslår kommunfullmäktige

att omedelbart avskaffa vårdnadsbidraget, med hänvisning till de negativa konsekvenserna såväl ur barnperspektiv som ur genusperspektiv.

Stockholm den 7 februari 2011

Ann-Margarethe Livh